

॥ श्री ॥

अथ श्री त्रिरिक्रमपंडिताचार्यसूत श्री नाबायणपंडिताचार्यरिचिः

॥ श्री मध्वरिजयः ॥

७. तृतीयः सर्गः

अथ कदाचन सुन्दरनन्दनस्मितमुखेन्दुदुशां दयितौ नृगाम ।

महमतो निजवंधुमुदे मुदा प्रययतुः स्रजनैः सह दंपती ॥ ७.१ ॥

स्रजनतापगमागमसंगमप्रतिसंभोजितपूर्वकसंभ्रमे ।

अरिदुषी जननीति स बालकः शरणतो षणतो निरगन्नअभिः ॥ ७.२ ॥

क्व नु यियाससि तात न सांप्रतं स्रजनसंत्यजनं तव सांप्रतम ।

इति रिभुः पथिकैरुदितो ब्रजन स्मितमनाकुलमुत्तमामनोत ॥ ७.३ ॥

ंरुषितमेत्य स काननदेरतासदनमत्र ननाम बमापतिम ।

अपि ततः प्रगतो लघु नालिकेयुपपदांतवसद्गतं च तम ॥ ७.४ ॥

नलिननाभनिभालनसंमदागमरिक्स्रबभस्रबलोचनः ।

जनमनोनयनांबुजभाक्करो बजतपीठपुबं प्रययारसौ ॥ ७.५ ॥

सुहयमेधगणातिशयालरो हर्षिनमस्तुतयः सुकृता इमाः

इति सुर्षेर्षि भूसुबमंडलैः समनमत स सरिस्मयमीक्षितः ॥ ७.६ ॥

न हि हर्षिं सततं न नमत्यसौ न च न पश्याति नापि न रंदते ।

अपि तथेति रिधाय रिशेषतः स ननु साधुजनान समश्मिष्यत ॥ ७.७ ॥

अनरलोक्य सूतं सूतरंसलो मृगयते स्म महीसुबपुंगवः ।

मुहुरपृच्छदमुष्य गतिं नवान पथि पथि प्रगतोनुपदं द्रुतम ॥ ७.८ ॥

जनसदागतिसूचितवर्त्तना प्रतिपदं ब्रजता पवया तृषा ।

द्विर्जमहामधुपेन मनोहबं स्मितमलाभि सुताननराबिजम ॥ ७.९ ॥

रिबहदूनतयोदगमनोन्मुखं न्यरुणदक्ष पुरा स ययोर्दृशोः ।

अथ तयोः प्रमदोथितमप्यदः प्रतिनिरुद्ध्य गिबं गुरुवररीत ॥ ७.१० ॥

অয়ি সুতেদমুদাহৰ তৎৱতো ননু সমাগতৱানসি সাংপ্রতম |
 স্বৰ্জনতাৰহিতস্য তু কোহত্র তে সহচৰোহৰ্ভক দীৰ্ঘতমে পথি || ৩.১১ ||
 জনকৱাচমিমামৰধাৰয়ন কলমুদাহৰদংবুৰুহেক্ষণঃ |
 স্বৰ্পদমাব্ৰজতো ব্ৰজতোহপ্যতো ননু সখা মম কাননগো ৰিভুঃ || ৩.১২ ||
 তদিতৰায়তনাত্তু যদাহগমং কৃতৰতিঃ খলু তত্র হৰিঃ সখা
 অহমিহাপি মহেংদ্রদিগালয়ং প্রণতৱানুত য়াৱদধীশ্ৰবম || ৩.১৩ ||
 অপি ততোহহমুপেত্য সহামুনা ভগৱতেহত্র সতে প্রণতিং ব্যধাম |
 ইতি নিগদ্য ৰিভাতি শিশুঃ স্ম ৰিস্মিতসভাজনচীৰ্ণসভাজনঃ || ৩.১৪ ||
 ৰিৰহিতস্বৰ্জনং চৰণপ্রিয়ং ৰিৰিধভূতভয়ংকৰৱঅনি |
 অয়ি কৃপালয় পালয় বালকং লঘুশুভস্য মমেত্যনমদ দ্ৰিজঃ || ৩.১৫ ||
 তমুপগৃহ্য সুতং সুতপোনিধিঃ গৃহমসৌ গৃহিণীসহিতো যয়ৌ |
 উদয়তীতি হি বালদিৱাকৰে স্মিতমভূত সুজনাননৱাৰিভম || ৩.১৬ ||
 ৰৱৰিমানগিৱাৰপি চংডিকা শিশুমহো জননী তমলালয়ত |
 অপৰথা পৰিতুষ্টমনাঃ কথং চিৰমিহৈষ ৰসেদ ৰিসহায়কঃ || ৩.১৭ ||
 সকলশব্দময়ী চ সবস্বৰতী সততমানমতি স্বৰয়মেৱ যম |
 দ্ৰিজৱৰোহথ কদাচন মাতৃকাঃ কিল সুতং পৰিচায়য়তি স্মতম || ৩.১৮ ||
 লিপিকুলং ননু তাত গতে দিনে লিখিতমেৱ পুনৰ্লেখিতং কুতঃ |
 ইতি নিজপ্রতিভাগুণভাৱিতং হৰিপদস্য ৰচস্তমনংদয়ত || ৩.১৯ ||
 শিশুৰসৌ প্রতিভাংবুধিৰিত্যলং জনমনোৱচনগ্রহপীডনা |
 ন ভৱতাদিতি তং ৰিজনস্থলে স্বৰতনয়ং সমশিক্ষয়দেষকঃ || ৩.২০ ||
 মহৱতা স্বৰ্জনেন সমীৰিতস্বৰ্জননীসহিতেন কদাচন |
 ৰুচিৰৱাচনয়াহৰ্চিতৱাকিচ্ছয়া প্রতিয়য়ে প্রভুণা ঘৃতৱল্ল্যপি || ৩.২১ ||
 পৰিষদা নিতৰাং পৰিৱাৰিতঃ শিৱপদঃ কিল ধৌতপটৌদ্ভৱঃ |
 ইহ কথাং কথয়ন দদৃশে ততঃ পৃথুধিয়া পৃথুকাকৃতিনাহমুনা || ৩.২২ ||

ইদমুরাচ বিচাৰবিচক্ষণঃ শূচি ৰচঃ শনকৈঃ স জনাংতৰে |
 অপৰথা কথিতং কথকং ৱয়া ননু মতান্মহতামিতি সস্মিতম || ৩.২৩ ||
 অগণয়ন্ন শিৱং জনতা তদা সৰচনে ৰসুদেৰসুতাহৰয়ে |
 মুখৰমিচ্ছতি কো মৃগধূৰ্তকং প্রকৃত হুংকৃত সিংহ শিশৌ সতি || ৩.২৪ ||
 অথ কথং কথয়েতি তদা জনে গদিতৱত্যাচিতার্থমুদাহৰন |
 স সমলাল্যত ৰিস্ময়ীভিনৰৈঃ অপি সুৰৈৰ্বিজয়াংকুৰপূজকৈঃ || ৩.২৫ ||
 স জননীসহিতো জনকং গৃহে প্রগতৱাংস্তমুদংতমৱেদয়ত |
 নিগদ তাত শিৱঃ কথকঃ স কিং ৱিতথগীৰথৱাহমিতিৰয়ন || ৩.২৬ ||
 ননু সুতাৱিতথং কথিতং ৱয়েত্যমুমুদীৰ্য সৱিস্ময়মস্মৰত |
 প্রকৃতিতঃ কৃতিতা খলু মে শিশোঃ মদধিনাথদয়োদয়জেত্যসৌ || ৩.২৭ ||
 কথয়তাং প্রথমে কথয়ত্যলং স্বৰজনকে জনসংঘৰূতে কথাম |
 সকললোকমনোনয়নোৎসৱঃ চতুৰধীঃ স কদাচিদৱাচয়ত || ৩.২৮ ||
 ৱিৱিধশাখিপদার্থনিৱেদনে লিকুচনাম্নী তদাহনুদিতার্থকে |
 কিমিতি তাত তদর্থমৱৰ্ণয়ন কথয়সীতি শনৈৰয়মৱরীত || ৩.২৯ ||
 অৱদতীতি পিতৰ্যপি চোদিতে প্রতিবুভুৎসুষু তত্র জনেষুৰপি
 অয়মুদীৰ্য তদর্থমৱাপ্তৱান পৰিষদো হ্যসমানসুমাননাম || ৩.৩০ ||
 বহুৱিধৈশ্চৰিতৈৰিতি চাৰুভিঃ সকললোককুতূহলকাৰিণম |
 দ্ৱিজৱৰেণ ৱয়স্যুচিতে স্থিতং তমুপনেতুমেনে দধে মনঃ || ৩.৩১ ||
 সমুচিতগ্রহযোগগুণান্ৱিতং সমৱধায় মুহূৰ্তমদূষণম |
 প্রণয়বংধুৰবাংধৱৱানসৌ দ্ৱিজকুলাকুলমুৎসৱমাতনোত || ৩.৩২ ||
 ৱিৱিধৱেদতয়া ৱিজিহীৰ্ষৱো ৱদনবংগপদেস্য চিৰায় যাঃ |
 সুৰৱৰপ্রমদা অপি সপ্রিয়া অভিননংদুৰহো ৱিয়তো মহম || ৩.৩৩ ||
 ৱিহিতসাধনসাধিতসৎক্রয়োজ্ৱলনমুজ্জ্ৱলধীজ্ৱলয়ন্নয়ম |
 উপনিয়ায় সুতং সুকুমাৰকং কুশলিনং কুশলীকৃতশীৰ্ষকম || ৩.৩৪ ||

পৰিচৰাণ্ণিগুৰু চৰিতব্ৰতঃ সুচৰণঃ পঠ সাধু সদাগমান ।
 ইতি গুৰোস্ত্ৰিজগদগুৰুশিক্ষণে স্ফুটমহাসি সুৰৈঃ কৃতসাক্ষিভিঃ ॥ ৩.৩৫ ॥
 জিতকুমাৰগুণং সুকুমাৰকং নিজকুমাৰমৰেক্ষ্য নিৰংতৰম ।
 সমুচিতাচৰণে চতুৰং স্বৰতঃ ক্ষিতিসুৰো মুদমায়ত শিক্ষয়ন ॥ ৩.৩৬ ॥
 সপটখংডমকিংচনৰত ক্ৰচিত স্বৰিভৱানুচিতং চৰণাদিকম ।
 ভুৱনভৰুৰহো স্বৰ্নিগূহনং সুৰসভাসু কুতূহলমাতনোত ॥ ৩.৩৭ ॥
 অৱিৰলৈৰ্গৰলোম্মভিৰাকুলী কৃতসমস্তজনো ৰিচচাৰ যঃ ।
 ক্ৰচিদমুং নিজঘাংসুৰশাংতিমানুপসসৰ্প স সৰ্প ময়োহসুৰঃ ॥ ৩.৩৮ ॥
 ৭ৰিৰিতমুদ্যতৱিস্তৃতমস্তকঃ প্ৰতিদদংশ যদৈনমৱিক্ষতম ।
 প্ৰভুপদাৰুণচাকুতৰাং গুলীৰিহতিপিষ্টতনুঃ প্ৰততাম সঃ ॥ ৩.৩৯ ॥
 গৰুডতুংডমিৰ প্ৰতিপন্নৱান দ্ৰিজকুমাৰপদং স মমাৰ চ ।
 সমুচিতং চৰিতং মহতামিদং সুমনসো মনসেষ্টমপূজয়ন ॥ ৩.৪০ ॥
 গিৰিশগুৰ্মৰেংদ্রমুখৈশ্চ যচ্চৰণৰেণুৰধাৰি সুৰেশ্বৰৈঃ ।
 ক্ষিতিসুৰাংস্ত্ৰ্যভিৱদনপূৰ্বকং স ৰিদধেহধ্যয়নং ছলমানুষঃ ॥ ৩.৪১ ॥
 কৰতলে খলু কংদুকৱত সদা সকলয়া কলয়া সহ ৰিদ্যয়া ।
 অৰিধৰেণ সমং স্ফুৰিতং গুৰোঃ মনসি তস্য ৰিডংবয়তো জনান ॥ ৩.৪২ ॥
 অনধিকৈৰধিকৈশ্চ ৰয়স্যথো বহুভিৰধ্যয়নোপৰমাংতৰে ।
 অনিকটে ৰটুভিঃ পটুভিগুৰোঃ স ৰিজহাৰ সুখী সখিভিঃ সমম ॥ ৩.৪৩ ॥
 পদমুদীৰ্য জৰেন যিয়াসিতং দ্ৰুতসখিষ্টভৱত স পুৰস্ৰবঃ ।
 অয়ময়ত্নতয়েতি ন ৰিস্ময়ো ননু মনোজৱজিত পৱনোহসকৌ ॥ ৩.৪৪ ॥
 প্লৱনতেজসি হংত ন কেৱলং ৰিজিতৱান স তদা সকলান জনান ।
 প্ৰভুনিদেশকৰো হনুমত তনৌ ননু জিগায় স ৰালিসুতাদিকান ॥ ৩.৪৫ ॥
 জলৱিহাৰপৰাজয়িভিঃ স্পৃধা সখিভিৰীৰিতৱাৰিপৰিশ্ৰিতম ।
 ৰদনমাকুললোচনমাদধে স্মিতমমুষ্য হি কংচন ৰিব্ৰমম ॥ ৩.৪৬ ॥

স শনকৈবলিনো যুগপদাতান প্রবিহতেষু সখীন নিৰপাতয়ত |
 অশনকৈৰ্যুগপত প্রকৃতাৱান সহসিতো দ্বিজসনুৰয়ৱান || ৩.৪৭ ||
 গ্রহণ নিগ্রহণে গ্রহণে দৃঢ়ে গুরুভৰোদ্ধৰণাদিৰিধৌ পটৌ |
 ইহ ৰিভাৰূপচাৰধিয়া নৃণাং ঋতময়ং ননু ভীম ইতীৰিতম || ৩.৪৮ ||
 ৰিহৰতীতি পঠত্যপি ন স্ফুটং স্বৰ্গহগামিনি চাৰুতমায়তি |
 পৰিতুতোষ ন তত্র জগদগুৰৌ স কিল পূৰ্ণান্নয়জো দ্বিজঃ || ৩.৪৯ ||
 অথ কদাচন সোহধ্যনাং তৰে তমৱদত কুপিতোহন্যমনস্বিনম |
 পঠসি নো শঠ তে সখিভিঃ সমং কিমিতি নিত্যমুদাসিতধীৰিতি || ৩.৫০ ||
 গুণনিকা চৰণাদিকগোচৰা ন মম হৃদয়িত্যেত্যুদিত্যেহমুনা |
 ৱদ ৰিশাৰদৱাদ যথেন্সিতং ৱমুপৰীত্যৱদদ্ধৰণীসুৰঃ || ৩.৫১ ||
 সকললক্ষণশিক্ষণমূলভূঃ শ্ৰুতিসমামননং স্বলনোজ্জিতম |
 ন খলু কেৱলমস্য গুৰোৰ্য্যধাত সুমনসামপি তত্র কুতূহলম || ৩.৫২ ||
 প্ৰিয়ৱয়স্যশিৰোগুৰুৱেদনাং অশময়ত সহজামপি দুস্‌সহাম |
 স ৰিপিনে ৰিজনে মুখৰায়ুনা শ্ৰৱণ গোচৰিতেন কদাচন || ৩.৫৩ ||
 অধিগতোপনিষচ্চ সকৃচ্ছুতা প্রকটভাগৱতীতি ন ৰিস্ময়ঃ |
 অধিগতা ননু জাংৱপি ন শ্ৰুতাঃ প্ৰতিভয়া শ্ৰুতয়ঃ শতশোহমুনা || ৩.৫৪ ||
 সাক্ষাদথোপনিষদো ৰিভুৰৈতৰেয়্যাঃ
 পাঠচ্ছলেন ৰিজনেহৰ্থৰসং ব্ৰহ্মাণঃ |
 অধ্যাপকায় ৰিততাৰ ৰিমোক্ষবীজং
 গোৱিৎদভক্তিমুচিতাং গুরুদক্ষিণাং সঃ || ৩.৫৫ ||
 অয়ি স্বৰামিন দুষ্টান দময়দময় স্পষ্টমুচিৰাদ
 গুণান গূতান ৰিষ্ণোঃ কথয়কথয় স্বান প্ৰমদয়ন |
 তদাহনংদং তন্ৱন্বিতি সুমনসাং সোহনুসৰতা
 মনুজামাদত্ত ত্ৰিভুৱনগুৰুৰীক্ষণগুৰোঃ || ৩.৫৬ ||

॥ इति श्रीमत्करिकुलतिलक त्रिरिक्रमपंडिताचार्यसूत
नाबायणपंडिताचार्यरिबचिते श्रीमध्वरिजये
आनंदांकिते तृतीयः सर्गः ॥

www.yousigma.com